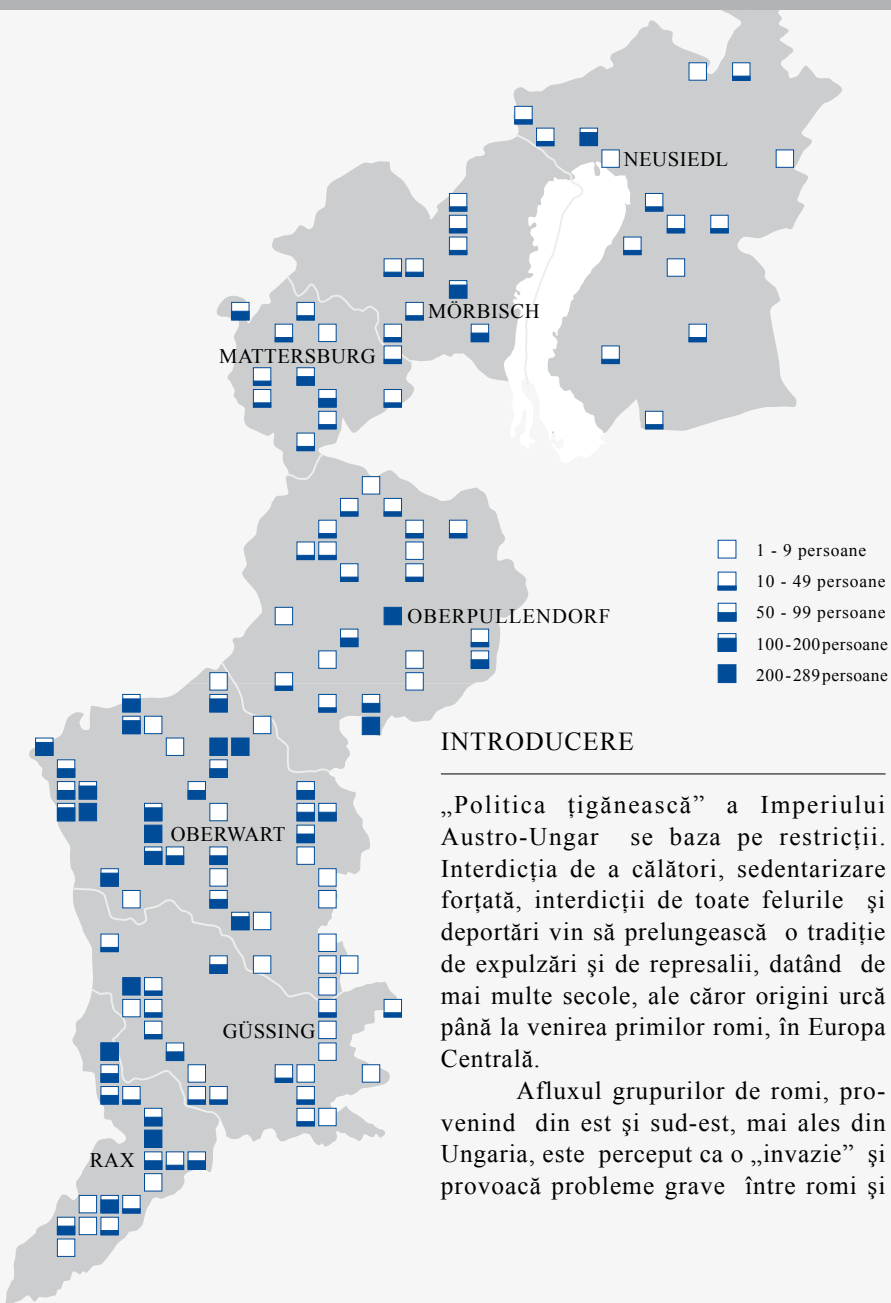

Austria și Ungaria 1850-1938

Compilat de echipa editorială

Imperiul Austro-Ungar | Austria | Ungaria

➤ *Monarhia a promulgat un număr mereu în creștere de legi și regulamente care să limiteze posibilitățile romilor de a-și câștiga viața. Interdicțiile de a călători sunt urmate de o sedentarizare forțată, de o înscriere de scară mare și de interdicția de a exercita anumite profesii. Dificultățile economice și propaganda național-socialistă agravează situația. În sfârșit, „munca grea, deportarea și sterilizarea” sunt propuse în vederea rezolvării „problemei țigănești”, în cadrul unei „soluții național-socialiste.”*

POPULAȚIA ROMĂ DIN BURGENLAND, ÎN 1927

Recensământul minuțios urmărea să supravegheze constant și de aproape toate persoanele de origine etnică romă

Ilustr.1 (bazată pe Mayerhofer 1988, pag.40)

INTRODUCERE

„Politica țigănească” a Imperiului Austro-Ungar se baza pe restricții. Interdicția de a călători, sedentarizare forțată, interdicții de toate felurile și deportări vin să prelungească o tradiție de expulzări și de represalii, datând de mai multe secole, ale căror origini urcă până la venirea primilor romi, în Europa Centrală.

Afluxul grupurilor de romi, provenind din est și sud-est, mai ales din Ungaria, este perceput ca o „invazie” și provoacă probleme grave între romi și

ne-romi. Când guvernul austriac închi-de frontiera ungară romilor, un număr mare dintre aceștia decide să se fixeze în regiunile foarte sărace ale Ungariei occidentale, cunoscută astăzi sub numele de Burgenland. Astfel că, în primele decenii ale secolului al XX-lea, marcate de sărăcie și război, condițiile unui conflict erau întrunite. „Țigani” sunt mai întâi percepuți ca o „plagă” de către populația majoritară și, în cele din urmă, în anii 1930 - puternic influențați de național-socialism - ca o „problemă” care nu poate fi rezolvată decât într-un singur „fel”.

Ilustr. 2

„Bordei” dotat cu poartă de lemn, o fereastră și o vatră, Saint-Margarethen, Burgenland, în perioada interbelică. (extras din Mayerhofer 1988, pag.177)

Ilustr. 3

Domiciliile romilor au fost înscrise în registrele din Burgenland, în anii 1920. Această cocioabă poartă numărul „28”, deasupra ferestrei din stânga. Fotografia a fost făcută către 1926.

Ilustr. 4

Punct de populare la Mattesburg, Burgenland, între cele două războaie mondiale. Fotografia reprezintă cele trei tipuri de locuință, folosite în epocă: la stânga o casă de paiantă, văruiță, din cărămizi de argilă, în mijloc un bordei (colibă pe jumătate îngropată în pământ, construită în lemn în șarpantă, cu crengi împletite și argilă), la dreapta - o construcție formată dintr-un ansamblu de camere cu șarpantă, având spațiile goale umplute cu zidărie de ipsos, lemn și argilă.

Ilustr. 3 (extras din Mayerhofer 1988, pag.37)

Ilustr. 4 (extras din Mayerhofer 1988, pag.184)

IMPERIUL AUSTRO-UNGAR

Începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, grupuri de romi precum Iovarii - originari inițial din ținuturile de la Dunăre și, în general, practicând negoțul cu cai – vin în Ungaria, în est. Când grupurile care vin sunt nomade, plângerile sunt tot mai numeroase în comitatuse (comitate ungurești). „Nerespectările repetate ale legislației” și penuria de legi capabile să stăpânească aceste „nemulțumiri publice” provoacă reclamații. Din punctul de vedere al populației ungurești, imigrația romă este o „invazie”.

Un alt motiv de plângeri ține de reglementările de aplicare (legi referitoare la districte), obligând municipalitățile să găsească locuințe și hrană pentru romi. Ținând cont de numărul de valuri de imigrație, aceste

reglementări reprezintă o sarcină tot mai grea, pentru orașe.

În 1907, 28 de districte cer un tratament unitar pentru romi ; Parlamentul, totuși, se dovedește incapabil de a găsi o soluție politică. În așa fel încât, problema cade în sarcina administrației. Deciziile luate, cum ar fi interzicerea cerșetoriei și repatrierea forțată în țara de origine se înscriu în „politica țigănească”, în vigoare, bazată pe presiune și amenințări.

Această politică ungurească, în vigoare până în 1918, urmărea să-i oblige pe romi să se sedentarizeze. Datorită structurilor și mijloacelor economice, proiectul, inevitabil, a eșuat. Deoarece orașele nu puteau să le ofere romilor surse de subzistență, aceștia sunt constrânși să-și păstreze modul de viață „țigănesc”, ca să supraviețuiască. Simultan, prejudecățile alimentate de populația majoritară și tendința de a-i asimila pe romi cu criminalii cresc,

mai ales datorită legislației represive ungurești, recent intrată în vigoare. Statul și societatea nu pot sau nu vor să adopte măsuri ferme, pentru romi. Această situație provoacă schimbări dramatice în districtele Ungariei occidentale

(Burgenlandul de astăzi) : guvernul austriac înăsprește legile specifice, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, pentru ca să oprească imigrația romă. În aceeași perioadă, el decide deportarea tuturor romilor unguri, aflați în Austria. Aceste măsuri- combinate cu interdicția ungurească de a părăsi țara , promulgată în 1870 – provoacă o creștere masivă a numărului de romi care trăiesc în districtele de frontieră. Aceste districte nu sunt nici în stare, nici doritoare să-i adăpostească pe romi, în așa fel încât le dau acestora mici parcele de pământ, fără valoare. Așa vor apărea infamele „colonii țigănești”, la marginea orașelor. (Ilustr.2-4)

Ilustr.5

Familia unui meșteșugar nomad în fața cortului, în perioada interbelică.

(după Mayerhofer 1988, pag.184)

Ilustr.6

Arestarea unui rom, Saint Margarethen, Burgenland, 1934.

Ilustr.7

Listă cu romii de sex masculin din satul Spitzzicken (Burgenland), deportați către zonele de muncă, situate, cele mai multe în Stiria, 1942.

Ilustr.6 (după Mayerhofer 1988, pag.178)

Zigeunerei der Gemeinde Spitzzicken
Wohnort am Arbeitslager Steiermark vorwärts
Haus Nr. 84 Gustav Karoly Arbeitslager Kobers

85	Viktor	"	"
99	Peter Horvath	"	Wien
93	Karl	"	Wien
83	Peter Karoly	Arbeitsl. Hinterberg bei Leoben	"
97	Julius	"	"
98	Josip	"	"
85	Georg	"	"
101	Frau	"	"
84	Peter Karoly	Arbeitslager St. Lambrecht	"
84	Stefan	"	"
92	Franz	"	"
92	Adolf	"	"
86	Adolf	"	"
88	Mikhael	"	"
87	Ludwig	"	"
89	Julius	Karoly Arbeitslager Lambrecht (Ludwig)	Wien
100	Frau	"	"
99	Frau	auf unbekanntem Arbeits-Lager	"

Ilustr.7 (după Baumgartner 1995, pag.140)

AUSTRIA

Numărul mare de romi și întârzierea economică a Ungariei occidentale fac orice integrare imposibilă. Ținând cont de situația economică dificilă, conflictul dintre romi și ne-romi se amplifică.

În timpul primului război mondial, sunt mulți romi care servesc în armată. Femeile și bărbații declarați inapți pentru serviciul militar sunt înrolați pentru a face diverse munci, în virtutea numitului „Kriegsleistungsgesetz” (lege a serviciului militar). În 1916, toate animalele de tracțiune și căruțele romilor nomazi au fost rechiziționate, pentru armată. Caii, cătării și măgarii nu pot fi cumpărați decât cu o autorizație specială de la poliție. Anexarea regiunii Burgenland, în 1921, provoacă integrarea mai multor mii de romi în noua Republică Austriacă. Deci romii nu vor mai putea să fie deportați și se iau măsuri draconice. Din 1922, guvernul provincial din Burgenland decretează că toți romii trebuie

să rămână în districtul unde trăiesc și adesea li se interzice să călătorească. Pentru a evita orice nouă imigrație, se efectuează recensăminte ale populației și sunt repertoriaste „locuințele țigănești”.

În 1926, autoritățile iau amprente tuturor romilor mai mari de 14 ani, care trăiesc în Burgenland (aceste amprente vor fi ulterior însoțite și de fotografii). Din 1928, poliția din Eisenstadt dispune de ceea ce s-a convenit a se numi un „Zigeunerkartothek” (fișier al „țigănilor”), care conținea 8.000 de fișe având fiecare numele și amprente digitale ale câte unui rom (Ilustr.1)

Datorită crizei economice emergente, mulți romi care lucraseră ca muncitori necalificați și meșteșugari itineranți sunt aruncați într-o situație care le face viața zilnică aproape de nesuportat. Lipsiți de sursele lor obișnuite de venituri, sunt obligați să cerșească și, datorită furiei extraordinare a ne-romilor, depind de ajutorul social al districtului.

Această criză conomică conduce la furturi și alte delictе minore, care înveninează

și mai mult relația dintre romi și populația rurală. Se instalează un climat de ostilitate în creștere.

Unul dintre motivele principale ale creșterii numărului de crime comise de „țigani” ține – ca în Germania - de noile reglementări restrictive. O bună parte dintre dosarele deschise rezultă din violarea legilor, pentru detalii, și din alte infracțiuni administrative. Nimeni nu se gândește totuși să tragă concluzii din această relație, în timp ce criminalitatea crește în sânul populației rome (Ilustr.6)

Dimpotrivă, statisticile poliției sunt folosite pentru a denunța conduita „antisocială” a „țigănilor”. Campamentele lor sunt percepute ca „o rușine culturală” – mai ales de către presa din Burgenland care – folosind un limbaj din ce în ce mai dur – încurajează ostilitatea față de romi și cere ca Burgenlandul să fie rapid eliberat de această „plagă”, punând în gardă față de „ procentul de reproducere cumplit” al celor în discuție. În mai multe adunări se dezbate modul în

Ilustr.8(detaliu)

Selecție de reguli extrase din memorandumul intitulat „Die Zigeunerfrage. Denkschrift des Landeshauptmanns für das Burgenland” (problema țigănească: memorandum al șefului guvernului provinciei Burgenland) și redactat de Thobias Pörtlach (Eisenstadt, 1938):

1. Raporturile sexuale între țigani și germani constituie o infracțiune care dezonoarează rasa
2. Țigani nu sunt autorizați să frecventeze școala primară generală
3. Sterilizarea țiganilor ar trebui să oprească reproducerea lor
4. Perchiția caselor și indivizilor are trebui făcute periodic.
5. Colibele țiganilor (o rușine culturală)

- trebuie să fie demolate și țigani adăpostiți în barăcile din lagărele de muncă.
 6. În lagărele de muncă, țigani lucrează într-un grup închis
 7. Este interzis a se exercita o profesie în regim privat în afara lagărului de muncă
 8. Țigani nu au voie să poarte arme.
 9. Emigrația voluntară este încurajată.
- (extras tradus din Mayerhofer 1988, pag.43 f)

care se poate rezolva situația. Într-una dintre el - ținută la Oberwart la 15 ianuarie 1933 - s-a sugerat ca romii să fie eliminați discret sau să fie „castrați”.

De asemenea, în Austria, fundamentele de exterminare ulterioară a romilor au fost puse câțiva ani mai târziu (chiar câteva decenii), înaintea celui de-al doilea război mondial. Exigențele NSDAP (Partidul Național socialist al muncitorilor germani) în privința unui „Burgenland fără țigani” nu sunt noi. Contrar altor politicieni din epocă, totuși, Gauleiter (șef de district) nazist ilegal din Burgenland este obligat să pună în practică planul său „de eradicarea a țiganilor”,- recurgând la muncă grea, deportări și sterilizări, pentru a aplica „o soluție național-socialistă” „problemei”. (Ilustr.8)

UNGARIA

În Ungaria nu s-ar putea vorbi, cu adevărat, de o „politică țigănească”, după dezmembrarea imperiului. Guvernul de tranziție revoluționar care urmează regimului lui Horty nu dă cu adevărat atenție problemei romilor. Cele câteva regulamente adoptate în această perioadă urmăresc doar să-i supravegheze pe cei în discuție și se justifică prin gradul crescut de criminalitate. Înscrisura romilor nomazi în registre, așa cum a fost decretată în 1928, și raidurile simultane din mai multe districte constituie o noutate.

O a doua serie de Strafrechtsnovelle (amendamente la legea penală)

din 1928 prevede măsuri specifice contra a ceea ce s-a numit „criminali incorijibili”, de exemplu - transfer în lagărele de muncă. Aceste amendamente vizează neîndoelnic romii a căror viață nu se deosebește totuși cu nimic de cea a altor dezmoșteniți. În 1931, ministrul de Interne decretează că profesiile ambulante sunt aproape cu totul interzise și că permisele de muncă nu vor fi de acum înainte valabile decât în districtul de reședință, sub rezerva aprobării lor de către consiliul numitului district. Aceste reglementări îi privează pe mulți romi de posibilitatea a-și câștiga existența. Un decret, promulgat în 1938 și transformând pe fiecare rom într-un „suspect” potențial, pune bazele viitoarelor persecuții și deportări.

Bibliografie

Baumgartner, Gerhard (1987) Sinti und Roma in Österreich. In: Pogrom 130 (6/87), pp. 47-50 | **Baumgartner, Gerhard (ed.) (1995)** 6x Österreich. Zur Geschichte und aktuellen Situation der Volksgruppen. Klagenfurt-Celovec: Drava Verlag | **Fraser, Angus (1992)** The Gypsies. Oxford / Cambridge: Blackwell | **Mayerhofer, Claudia (1988)** Dorfzigeuner. Kultur und Geschichte der Burgenland-Roma von der Ersten Republik bis zur Gegenwart. Wien: Picus Verlag | **Szabó, Györgi (1991)** Die Roma in Ungarn. Ein Beitrag zur Sozialgeschichte einer Minderheit in Ost- und Mitteleuropa. Frankfurt am Main: Peter Lang (Studien zur Tsiganologie und Folkloristik, 5) | **Vossen, Rüdiger (1983)** Zigeuner. Roma, Sinti, Gitanos, Gypsies zwischen Verfolgung und Romantisierung. Frankfurt am Main: Ullstein